

XX wiek, HISTORIA POLSKI, Szkoła podstawowa i średnia

Opis źródła

Dziennik Polski - pismo wydawane codziennie od 1945 roku przez spółdzielnię wydawniczą "Czytelnik". Niżej przedstawiony tekst źródłowy jest fragmentem artykułu pt. "Porozumienie światowe podstawą pokoju. Przemówienie Churchilla w Stanach Zjednoczonych", w którym streszczone zostało to, co były premier Wielkiej Brytanii wygłosił w miejscowości Fulton 5 marca 1946 roku.

Miejsce i data wydania

Kraków 1946, nr 65, 6 marca

Miejsce przechowywania oryginału źródła

Oryginał przechowywany w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie. Wersja zdigitalizowana:

<http://mbc.malopolska.pl/dlibra/doccontent?id=16428>

Tekst źródła (fragment):

[...] Były premier angielski Winston Churchill podczas swego pobytu w Stanach Zjednoczonych w miejscowości Fulton w stanie Missouri, wygłosił przemówienie, w którym powiedział m.in.: "Pokoju nie da się ugruntować bez braterskiego zjednoczenia narodów anglo-saskich".

Churchill podkreślił swój podziw dla walecznego narodu radzieckiego oraz swego towarzysza z czasów wojny generalissimusa Stalina. Podkreślił także stałe dążenie narodu brytyjskiego do utrzymania trwałych i przyjaznych stosunków ze Związkiem Radzieckim.

Churchill odrzuca myśl, że wojna jest nieunikniona. Zdaje on sobie sprawę, że los narodów zależy od nich samych. "Właśnie dlatego, że przyszłość zależy od nas samych - mówił Churchill - czuję się w obowiązku wypowiedzieć to co myślę. Nie wierzę, aby Związek Radziecki pragnął wojny". Churchill stwierdził, że światu potrzeba porozumienia i im dłużej świat odkłada zawarcie tego porozumienia, tym trudniejsze stanie się doprowadzenie do niego i ludzkość stanie w obliczu tym większego niebezpieczeństwa. [...]

Słowniczek pojęć

Winston Churchill - brytyjski polityk, strateg, mówca i historyk. Premier Wielkiej Brytanii w czasie II wojny światowej. Jeden z Wielkiej Trójki zwycięzców wojennych. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Winston_Churchill

Związek Radziecki - pełna nazwa Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich. Utworzony 30 grudnia 1922 roku po zakończeniu wojny domowej w Rosji, zwanej rewolucją październikową. Państwo to przestało istnieć 8 grudnia 1991 roku. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Zwi%C4%85zek_Socjalistycznych_Republik_Radzieckich

Generalissimus - najgłówniejszy; stopień nadawany w niektórych krajach głównemu wodzowi, czy naczelnikowi państwa.

Józef Stalin - radziecki rewolucjonista bolszewicki, dyktator i zbrodniarz. Rządził Związkiem Radzieckim jako Sekretarz Generalny od kwietnia 1922 roku do marca 1953 roku.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Stalin

Zimna Wojna - trwający od końca II wojny światowej do roku 1991 okres silnego napięcia i rywalizacji pomiędzy krajami bloku wschodniego (m.in. ZSRR, PRL, NRD) a krajami zachodnimi, jak Francja, USA czy Wielka Brytania.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Zimna_wojna

Konferencja poczdamska - odbyła się w okresie od 17 lipca do 2 sierpnia 1945 roku w Niemieckim mieście Poczdam. Było to spotkanie koalicji antyniemieckiej, w czasie którego określano nowy kształt powojennego świata.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Konferencja_poczdamska

Pytania do źródła:

Pytania do uczniów szkoły średniej

1. Jaki stosunek do przywódcy Związku Radzieckiego oraz do samego Związku Radzieckiego przedstawiony został w relacji z przemówienia Churchilla? Co było przyczyną takiego stosunku?
2. Czy Związek Radziecki miał wpływ na odbudowę Polski po II wojnie światowej? Czy miał wpływ na prowadzoną przez Polaków politykę?
3. Jaki obraz stosunków Radziecko - Angielskich wyłania się z przedstawionego wyżej tekstu źródłowego? Jak to wyglądało naprawdę?
4. Czy zwycięzcy II wojny światowej nadal współpracowali ze sobą po wojnie? Czy można mówić o napięciach czy nawet wrogości między konkretnymi mocarstwami? Jak został nazwany taki okres w historii?
5. Co zostało ustalone na konferencji w Poczdamie? Kto brał w niej udział i jak postanowiono podzielić Europę?

Pytania do uczniów szkoły podstawowej:

1. Jakie były przyczyny rozpadu koalicji antyhitlerowskiej? Czym była Zimna Wojna?
2. Jakie były ustalenia konferencji w Poczdamie? W jakich okolicznościach podzielono Europę powojenną na dwie strefy wpływów?
3. Czym była tzw. Żelazna Kurtyna? W jakim mieście znajdowała się granica pomiędzy Wschodnią i Zachodnią Europą? Dlaczego tam?

Wskazówki:

Należy pamiętać, że fragment artykułu, przedstawiony w formie tekstu źródłowego, był pisany w formie raczej sprzyjającej Związkowi Radzieckiemu, stąd też brak w nim najważniejszego cytatu, tego, w którym Churchill mówił o Żelaznej Kurtynie, która zapadła nad Europą i podzieliła ją. Był to już wówczas okres silnego napierania na siebie wpływów wschodnich oraz zachodnich, reprezentowanych przez komunizm oraz kapitalizm i demokrację. Prasa w ówczesnej Polsce już wtedy starała się podporządkować narrację interesom ZSRR.

Okres powojenny był tak naprawdę kolejnym etapem wojny, jednakże bez bitew. Tym razem sięgnięto po inny rodzaj broni - propagandę, gospodarkę oraz naukę.

Najważniejsze cezury:

17 stycznia 1945 - wkroczenie do Warszawy oddziałów sowieckich oraz 1 Armii WP; wypchnięcie Niemiec na zachód

8 maja 1945 - zakończenie II wojny światowej

17 lipca - 2 sierpnia 1945 - konferencja w Poczdamie

5 marca 1946 - przemówienie Winstona Churchilla w Fulton

Literatura pomocnicza:

Kaczmarek R., *Historia Polski 1914 - 1989*, Warszawa 2010.

Czapiewski E., Tyszkiewicz J., *Historia powszechna. Wiek XX*, Warszawa 2024.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk